

1999. IV. évfolyam 2. szám

GRAMMŰN

Az igényes zenerajongó lapja

Ára: 385 Ft

FOTÓ: PÉLYI NÓRA

Budai Livia

*Külaltnesztra
Richard Strauss
Elektra című operájában*

Budai Livia

*„Kettő,
s bárom
Mrs. Quince
a Falstaff*

Budai Livia, a kitérő és világbíró mezzoszoprán decemberben Budapesten, az Erkel Színházban ünnepelte pályafutása kezdetének negyedszázados évfordulóját. Budai a zeneakadémiai diploma megszerzése után csak rövid időt töltött itthon, évfolyamában sajnos nem őt tartották a favoritnak, így hamarosan Németországba szerződött. Ott mindjárt fölismerték, hogy nemcsak telt és ugyanakkor bajlékony orgánuma rendkívüli minőségű, hanem ő maga igazi energikus színbázi lény, akivel öröm dolgozni. Így a nyugati országrész kis vidéki operáiból hamarosan a nagy és rangot adó házak hívták bemutatóikra. Az útnak indító együttes, a pesti társulat a karácsonyi-újévi tünemény egyik reprezentatív előadásán, Verdi Trubadúrján köszöntötte nemzetközi publikum jelenlétében a nagyszerű művészt.

Ammeris az Aidában. Budai elfogadja a modernizálást, ha nem sérti a zeneszerzőt

A szerkesztő tervez, és a művész programja végez. Az előző szám előrelépése szerint itt egy szabályos interjúnak kellene állnia, ehelyett azonban egy portrét olvashatunk, mivel a beszélgetés Budai Liviával csak kissé egyoldalúan volt lehetséges. Sem a ködös pesti tél, sem az Erkel Színház színpadának pora nem tett neki túl jót. Suttogóra fogta tehát, mert szilveszteréji fellépését követően – ő még ezzel taldotta meg az ünneplést – vissza kellett utaznia Münchenbe, hogy Wagner zenedrámájában, a Lohengrinben Ortrudot formálja meg. A szerep, amelyet gyakorta drámai szopránok énekelnek, egészen más hangvételű kíván, mint a Verdi-szóló, Azucena. A hangszálaknak, ezeknek az érzékeny „hangszereknek” és a léleknek át kell állnia, hogy az énekes maradéktalan teljesítményt nyújthasson. Márpedig Budai e negyedszázad alatt mindig a tökéletességet célozta meg. Ezért lehett a pályája ilyen egyenes vonalú, töretlen és ma is szép távlatokat ígérő. Ezért választották a legjobb karmesterek, Wolfgang Sawallisch, Doráti Antal vagy például a nálunk is jól ismert, fájdalmasan korán elhunyt olasz dirigens, Giuseppe Patané.

Az énekesnő Ausztrália kivételével valamennyi földrészen járt, Tokiótól San Franciscóig, a Covent Garden-től a Metropolitan Operáig, és mindenütt megérdemelt sikert aratott. Mégsem éli a röpködő sztárok életét. Azt mondja, hogy az bizony erősen túloz, aki azt állítja, hogy évente háromszáz előadásban játszik főszerepet, ennyit képtelenség torokkal győzni, lehetetlen becsülettel teljesíteni. Az életmódját úgy alakította, hogy ha adódnak is szoros napok, mint például most Budapest és München között, utána módja legyen európai, közelebről brüsszeli lakásában feltöltődni. Ideálisabb esetben

néhány hétre hazautazni Toronto melletti otthonába, amelyet szinte gyermeki rajongással szeret. Hogyne szeretné! A sudor fenyőfák közé épült romantikus gerendaház – persze kényelemmel és válaszfékes izlésel berendezve – olyan, mint valami gyönyörű operaszínpadi díszlet. A teraszról rálát a tóra, amelynek partjára lefut a telek. A levegő meg a saját kútjuk víze kristálytisza és zamatos. Véleménye szerint semmiféle nagyvárosi luxus nem kelhet versenyre az él-ménnyel: látni, amint késő ősszel a reggeli nap megvilágítja a tó fölött lebegő, lassan oszló párát. Ennek

Budai Livia a Carmen címszerepében debütált itthon. Később sok változtatásban és sikerrel énekelte a cigánylányt szerte a világban

a rejtekhelynek köszönheti, hogy fölismerje, másolta készség is rejtezik benne. Pihentetőül fest, megpróbálja rögzíteni és visszaadni a vadregényes táj megindító szépségét. Néhány képét elhozta Budapestre, és az Erkel Színház előcsarnokának egyik sarkában kiállította munkáit.

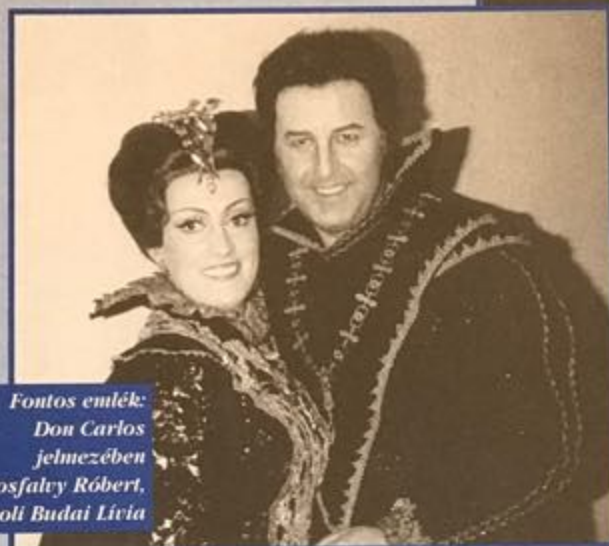
Néhány évig nem jött, aztán egyegy előadásra visszatért, de nem volt gyakori vendég. Azt tervezte, hogy januárban még egy önálló estet is ad az Operaházban. Sajnos ez a produkció elmarad, mert a müncheni opera nem adja ki, hiszen szériában adják a Lohengrint. (Közben Düsseldorfban is sikerrel ugrott be Ortrud szerepébe.) A galoprogram új időpontjával legkorábban október jöhet szóba, mert – mint említettük – bölcs időbeosztással dolgozik, elfoglaltságai pedig számosak. A műsor vendégül Tokody Ilonát kérte-kéri föl, ő volt most a Trubadúr Leonórája is, sokszor énekeltek együtt a darabot a berlini Deutsche Operben is. Götz Friedrich a nagy tekintélyű intéző-rendező kedveli a magyar vendégeket, mert megbízhatóak, érzékenyek. Ő talán mintha vesztett volna a fantáziájából – mereng Budai Livia. Azt várta, hogy a müncheni Lohengrin, amelyet Friedrich vitt színre Everding professzor színházában, valamiféle személyes vallomás lesz a műről. Ehelyett a legendás újító fákó és hagyományos koncepcióval „lepte meg” az énekeseket és a közönséget.

Visszatérve a Trubadúrhoz, arról próbálunk lebeszéddelel értekezni, hogy milyen különös öröm itthon, a hazai publikum elé lépni, az ismert és új kollégákkal játszani. Pedig a körülmények finoman szólva nem európaiak. Az énekes orrában, torkában a nyálkahártya könnyen kiszárad a központi fűtéses, gyatrán szellőztethető öltözőben, a színpadi por meg súlyosan irritálja. Márpedig ha valaki úgy éli át az alakítandó figurát, mint Budai, az nem

spórol a mozgással, és nem mérlegeli, hogy leve-se-e magát a földre. A jó légkondicionálás, a por-elszívás bizonyára tengernyi pénzbe kerül, de egy nedves felmosórangy, egy kis figyelem sokat segíthetne, amíg eldől, marad-e és milyen operai játszóhely az Erkel...

Ami pedig a jelent és a közeljövőt illeti, Ortrud mellett a Tannhäuser Vénuszát éneklő szerte Európában. Más Wagner-heroinákat is szívesen alakítana: a Trisztán és Izolda Brängenéje, a Parsifal Kundryja, a Ring Frickája még hiányzik a repertoárjáról.

Az énekesnő – mint más világhírű magyar operatisták is – megerősíti, hogy napjainkban a cseh opera erős offenzívában van, mintha ügyesebb lenne a PR-munka... A nagy operaházak sorsa másra tűzik, meghozza eredeti nyelven, Smetana és Janáček alkotásait. Ő is hamarosan színre lép Az eladott meny-

Fontos emlék:
Don Carlos
jelmezében
Ilosfalvy Róbert,
Eboli Budai Livia

asszony anyaszerepében, a Jenufában az anyóst formálja meg, a Katja Kabanovában ugyancsak színre lép Münchentől Antwerpenig több jeles együttesben.

Bolognában egy nagy kihívás várja: a grófnőt szólaltatja meg Alban Berg korszakos jelentőségű művében, a Luluban. Nem kevésbé fontosnak tartja Sztravinszkij Oedipus Rexének előadását – erre szintén tavasszal kell gondot fordítani. Kedveli az erős kezű és koncepciózus rendezőket, elfogad bármiféle modern elképzelést, ha az nem áll ellentétben a partitúrával, a zeneszerző szellemiségével.

Budai – miként a pályája során készült szerepképek bizonyítják – reprezentatív, méltóságot sugárzó – mondhatni, királynői – jelenség, de civilben kitűnő humorú és kollegiális személyiség. Arra egyelőre nem gondol, hogy tanítana, mert úgy hiszi, hogy sok új feladat várja még. A tanítás pedig véleménye szerint teljes embert, nagy felelősséget és tökéletes odaadást kíván. A növendéket nem lehet egyetlen napra sem cserben hagyni, mert a mesternek éppen „besett” egy felkérése.

Ezt a nagy ívű, nemzetközileg elismert karriert az énekesnő hihetetlen tudatossággal építette föl. Szomorú volt, mégis úgy érezte, hogy bizonyos szere-

Budai Livia
egy különös
Hoffmann
mesében

pektől egy idő után meg kell válnia. A temperamentumos, játszi Carmen, az áruló Eboli hercegnő, a gögös Amneris már nem vállalja a Così fan tutte Dorabelláját, a Rigoletto Maddalénáját vagy A végzet hatalma Preziosilláját. A hang ugyanis az életkorral és az egyre drámaibb szerepekkel mind súlyosabbá válik. Aki az Elektra Klütaimnesztrájiára hangolódik rá, arról aligha képzelhető el, hogy visszatérhet a Hamupipőke sokkal karcsúbb szólamához.

Szerepálmái nincsenek, mert a sors bőkezűen bánt vele. Még inkább: ő tette saját magát alkalmassá arra, hogy a drámai mezzo irodalom minden jelentős szerepét megszólaltathassa. De kissé irigyli azokat a drámai szopránokat, akiknek megadatik, hogy az operaszínpadon Elektrát, Toscát vagy Lady Macbethet kelthetik életre – volna elképzelése ezekről a szerepekről... Talán ha az énekesi pályafutását lezárja, átül a zenekari árok innerső oldalára, s érto

rendező lesz belőle. Az ötlet – bár magának sem nagyon vallja be – néhány év óta erősen kísérti.

Teljesületlen óhaja azért akad, szívesen elénekelné Bartók Béla operájának, A kékszakállú herceg várának Juditját végre itthon is. Budai mindig is hangsúlyozta a magyarságát, sajátja mellé a férje nevét is fölvette, a külföldi plakátokon így szerepel, névgyén ez áll: Livia Budai-Bátky. A decemberi Trubadúrt megelőzően tíz éve járt Budapesten, legközelebb nem vár ennyit – igéri. Az is lehet, egy szép napon váratlanul hazatérne, hogy végre ne kelljen csak a feladatra összpontosítani, jusson idő és energia a barátokkal, kollégákkal privát programokat csinálni. Akár így lesz, akár nem, a közönségnek remélhetően nem kell sokáig nélkülöznie a sokoldalú énekesnőt. A pesti vendéjátékon végigkísérte őt a Duna Televízió kamerája, készül a portréfilmje.

Albert Mária